IRALLA
29
Igandea

Bilbao, 1935

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua ... ... 9,00 irko. iru ilez
Bilbao'atazkua.. 11,25 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urtez
Atzarrijetakuak 112,50 " "

Beldayen itunduba

XXIII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.102 zenbakija

Gayak

Mikel Deuna

Aralaŕ - mendijan guŕtuten dan Mikel Gongotzon deuna, Euzko-Alderdi Jeltzalia'ren Zaindarija da.

Alderdi uskuŕtzaliak edo katolikuak, zerutaŕ zaindarija biaŕ dau, ba. Eta "Jel" ikuŕitzat daukan alderdijarentzat, Mikel deuna baño Zaindari egokijagorik, ¿zelan aututeko?

"Mikel, Mikel, Mikel geuria,
zaindu, zaindu geu-abeŕija."

Jeltzalion abesti edeŕ au Mikel deunak, bein baño saŕijago entzun ixan dau. Abestu ixan yakan gustijetan, euzkeraz abestu ixan yako beti.

Eta Mikel deunak, euzkotaŕ Jeltzalien zaindari bedegaŕa danezkero, euzkeraz abesturiko abesti samuŕ au ondo uleŕtu ixan dausku, ta ondo erantzun be: gauŕ-aŕte Euzko-Abeŕija ondo zaindu dausku, ba, Mikel deunak.

Mikel deunaren laguntza barik, gure areyuen eraso ziĺalak, ¿zelan guk goŕututeko?

Mikel Zaindari deunaren laguntasuna jadizteko, baña, otoi-egin dagijogun.

Mikel deunak onduen entzuten dauskun otoya, abeŕi-aldezko otoya da baŕiz. Ona emen otoi samuŕa baxen abeŕkoi ori:

"ABEŔI-ALDEZKO OTOYA

Jaunoi, Euzkadi geure Abeŕi au eŕukijoŕ ta bijotz-beraz begiratu egixu; zeure eŕi autetsi onetzaz eŕukiŕu zadi; joputza gustijetatik azkatu egixu ta azkatasun donia emon, JAUN-GOIKUA ETA LAGI-ZAŔA'gaz emengo bere gurari nausija loŕtuten daula, geuretariko bakotxak, be, betiko zoruna eŕazago loŕtu dagikentzat Olantxe.

Aralaŕ'ko Mikel Gongotzon deun eta aintzatsu, geure Zaindari deunoi: EuzkoAlderdi Jeltzalia'ren aldez otoi-egitsazu Jaun-Goikua'ri."

Gaste euzkotarra... ortik ez

Euzko-gastedijaren bijotzean Jel-argijak dizdiz egin dabela oldoztutian itxaropen-loraz loratuten da neure ixate osua. Gastedija euzko-elburubaz maŕeminduta... au gauzearen zoragaŕija!!

Eta, ostera, gastedi au, mitxeleta argi-gaŕaren inguruban lez, bere abere gosetija ase guran lixunkeri-karobijaren inguruban zorabijatuta dakusdanan, seme bakaŕaren erijotzaz ama maĺatija lotzen dan antzera lotu oi-naz.

Lixunkerijaren txitximurkadaz bijotza jota daukan gastedijak zer emon lei...? Eŕukigaŕija...! Bixitzaren, edeŕtasunaren, ontasunaren, onbidiaren, aintzaren eta indaŕaren arerijua maŕe dau! Gixadija beraren arerijorik ankeŕ ta kaltegiñena maĺ dau!

Ara Santilanges idazliak diñoana: Aragikerija Abeŕija'ren arerijua be ba-da. Zeben gurasoakandik aŕtu dozuben odolak zeben semien sanetara joko dau. Odol ori zeben oñordekuakana txirotuta, gitxituta, galduta, indaŕ-barik eltzia gura dozube? Abeŕi-ezpaten dardarka diran eskubetan, indarbako besuetan edo usteĺduta egonaz ganera, lixunkeri-asmo utzez dabiltzan gaste aulduben geŕijetan ikusi gura dozube? Gastiok... egiz ta benetan zeben Abeŕija maŕe ba-dozube, bere odola garbi jagon eta Jaungoikua'k zeben eskubetan itxi daben etoŕkixunik ez auzi. (Nuestros verdaderos amigos. El vicio antisocial).

Jel-aldez itzaldi abeŕkoi-sutsubak egiĺa, bijotz-garbiĺasunez Jel itz edeŕak bere baŕuban daroazan irakatsi zuzenak egiĺez betetutia baño eŕezagua da. Jel geure idazlanen idazpurutzat... Jel geure idazkijetan... Jel aoan gau ta egun... Ondo da, bai... baña, Jel baŕutxubago, Jel bijotzean, ekandubetan aŕtu-emonetan, geure euzko-ixate osuan ez ba-daroagu... Jel-argijak ez dau Euzkadi argiĺuko. Eta Euzkadi gauŕ lotuta dauken kate astunakandik azkatzia loŕtuta be, egizko euzkotaŕak ta Sabin geure Irakaslia'k ames egin daben Euzkadi ez da ixango.

Lixunkeri-egaŕiz artega ta urduri bixi dan gastiak buru-ukatzia zer dan eztakt. Maĺasuna bere bijotzetik jaurti ta bere ordez maŕekeriz ase dau. Bere ixate osua asmo bakaŕ onixek igituten dau: aragikerijak bere atzez dakaŕzan atseginĺasunez gorputza asetu ta lixunkeriz naikotu.

Ze negaŕgaŕija gixa-bijotz senduen biaŕixanez dan geure Euzkadi-Ama gastedi lixunkeritsu inguratuta ikustia! Gastedija da, ixan be, Euzkadi-itxaropena! Gastedi-bijotzez eralduriko burestunez burestunduta irudiĺuten jat Euzkadi azkatuba. Gastedijak eutsi eban antxiña be Euzko-Azkatasuna: Abendaño Muxika, Amandaŕo ta eurolako gaste garbi-adoretsubak; lenen ta berein Jaungoiko-Lagizaŕa'k maĺe ebezan gaste auzarditsubak.

Euzkadi benetan maĺe dozula diraustasun euzko-gastea, entzun Euzkadi-Ama'ren ixenez dagitzudan aŕen bijozkoyau: Euzkadi benetan maĺe ixan eta Euzkadi azkatuta zeure begiz edo zeure semiaren begiz ezagutu gura ba-dozu... jagon garbi zeure bijotz gastia... zeu ta zeure Abeŕija'ren arerijo ankeŕ ta kaltegiñenari lez itzal ta bilduŕez begiratu aragikerijari... adoria auldu, bijotza emakotu, naimena makaldu, adimena ilundu baŕu-indaŕak ezeztu, odola galdu ta gorputza usteĺduten daben gaizkiña dala ez aztu.

Euzkadi azkatu gura dozun gastia... gudea, guda amoŕatuba zeure ta zeure Abeŕija'ren arerijorik ankeŕenari, kaltegiñenari, lotsagaŕijenari, abereĺijenari!! Amaibako gudea aragikerijari. ¡Gora bijotza! Josi zeure elburuba Jel-goiburuban; Jaungoiko-agindubak alijk ziatzen betetu; Lagi-Zaŕa'ren ardau garbi-indaŕtsuz zeben ekandu ta egunoroko egiĺe gustijak asetu ta Euzkadi azkatzeko bidian ixango gara.

MATE.
E. A. B.

Mungia'tik.

Jaupea

Gauŕ goxeko bederatzi ta erdijetan, B.-B.-B.'ak aginduta, uri onetako Jagoba deunaren txadonan Mikel Gongotzon deunaren aintzazko jaupa bat ixango da.

Jaupa au Euzko-Alderdi Jeltzalia'k bere Zaindarijaren jaya ospatuteko da.

Beraz al-daben gustijak jaupa oŕetaratu biaŕ dira, gauŕ.

Gudea dala-ta

Gudea baño basatijagorik eta gixaŕtera negaŕ geyago dakaŕenik, ezer be eztago. Beraz, gudea, kistaŕ-ziniskera apuŕ bat dauken gustijak gaiztetsi biaŕ dabe.

Doipurubak, be, oraingo guda-zaratak dirala-ta, guda-zarata oŕein auŕka bere abots donokiĺaŕa jaso dau.

Gudeak gixaŕteratuten dauzan kaltiak eta negaŕak zenbatu eziñekuak dirala esan dau, ta izkilubidezko gixa-erailketa ori gaiztetsigaŕija dala.

Guda-kaltezko itzaldi gaŕatz a, lateraz oguzi eban, janzkordun aguŕgaŕi batek englandeŕatuta englandaŕai uleŕtuazoteko.

¡Gudea dan ankeŕa! Gudea bide dala, ¿zenbat negaŕ eta zoritxaŕ ikusi biaŕ ixaten ete-dira?

Maĺia maĺale barik, emaztia senaŕ bage... Gudea baxen ankeŕik, ¿iñok asmau ete-leike?

¡Mikel deuna!, ¡Mikel deuna! ¡Zoŕoztu ezpata ori...! Eta beraz: ¡zizti-zazta!... guda-zale ankeŕ oŕei...

Euzkel - ixena

Zeanuri'n, Goikoetxea'taŕ Mikel'en emazte dan Jone'k seme edeŕ bat ixan dau eta Mikel ixen txukuna ezaŕi dautse. Zorijonak aĺa-amari ta abeŕtzale zintzua ixango al da.

Ikertaldi begikua

Atzo iru neba-aŕebak egin ixan eusten keŕtaldijari, diñotsat, nik, ikeŕtaldi begikua. Olango ikeŕtaldijei besterik ezin leikijue esan be.

Aĺaturiko ikeŕlioik, antxiña, etxeko umiak baxen ezagun egiĺen yatazan. Atzo, baña, ene auŕera auŕkeztu yatazanian, nortzuk ziran eurak esan ixan ezpa'leuste, enebazan ezagutuko. ¡A mutiĺak, gastiak gorantz egiĺen yuek, zaŕok berantz aŕapalada osuan jasten ba-gaĺuk be...!

Iru ikeŕlietatik gastenari begiratubaz, olantxe esan neutsan:

—Ander, i, azi ta azi egin az! Beñola an Buenos Aires uŕunian besuetan aŕtu indukanian baño moŕosko eŕimiagua egin da ikusten aut. Aĺa'ren buruba, gauŕ, ¿iria baxen garai ete-yagok, gero, Ander?—iĺandu neutsan azkenian.

—Oŕ oŕen baten ibiliko gara. Biaŕba neu pizkaren bat garayago—iŕi-baŕcka ba yeztu eustan.

Oneik iru ikeŕle begikuoik, Baŕena'taŕ Poluikarpa abeŕtzale zintzuaren seme-alabak dira. Eta eurak esan eustenez, Zarauz'tik etoŕiĺa uri onetan bixi dira.

Ander, Baŕena'ren semerik gastenak, latarija ixan biaŕ ei-dau, ba.

Eta latari egiĺeko Bilbao'ra etoŕi da.

Baña ez bakaŕik, aĺa, ama ta enparauko sendi osuaz baño. Baŕena'taŕ Poluikarpa'ren begija, begi zuŕa da, gero. Arek antxiñako ezakuna osuan betetan dau: "ugazabearen begijak zaldija lodiĺu". Eta aĺa'ren begijak, Baŕena adizkidiak esango leuken lez, seme-alabak zaindu. Seme alabak nora, gure Baŕena ara. Ondo-etoŕija, ta ikeŕtaldi-ordez, eskaŕikasko.

URIBIĺAŔTE'TAŔ IBON.

Gipuzkoa,ko Emakumiak

Gure jaiak

Emen jardun gera ilaren 19'rakoĺtzaŕ eta Izazkun'en egiteko diran jaietarako deika, ta eguna atzeratu beaŕa izan degu. Ez giñan uste oŕetan baña, datoŕen igande, uŕilaren 6'rako utzi beaŕa. Alde gutxi; bereala degu elkaŕ ikusteko gure egun aundia elduta. Zortzi egunen atzerapena.

Ba dakizute ba, uŕengo igandean, ilaren 6'an, uŕilaren 6'an Itziar eta Izazkun'en Gipuzko Emakume Abeŕtzale-Batzak eratuko jaiak ditugu.

Egitarauak len esandakoak; izlariak ere bai. Itziar'en baña, meza amaŕetan. Egun oŕetan ba, itziartaŕak, Ama Birjiña Eŕosario'ko dalako jai edo elizkisun berezia egiten dute, ta ondoen, elizak naien duen eraz, bere elizkisun oŕetara batuko gera; gure otoiak itziartaŕenakin bat egiñaz; Ama Neskutza'ri Abeŕi aldez ta bear-izanetako laguntasuna eskatuaz.

Ostian beste guzia esandako erara; bai batean bai bestean. Ea ba: alde batetik guzi-guziok Itziar'a; bestetik guzi-guziok baita Izazkun'a.

BATZORDEKO.

Oaŕa.—Itziar'ko Batzokian, jana jaŕiko dute auŕez bertara eskatzen duanarentzat.

Euskeltzaleen Orratza
Lko. BAT
Saltzalientzat
Saneurri bereziak
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Errijetatik

ZEANURI

(Jaŕaipena)

OZERIN - JAUREGI'TAŔ KOLDOBIKA.,Orain zortzi urte eŕi onetan ixan zan Kolonbia'ko ordezkari edo konsul batek—Ozerin-Jauregi Aitaren jayotetxia aŕi bategaz ikuŕazteko aginduz etoŕijak—iñoan: "Kolonbia guztian jakintsu ta deun anditzat aitatzen da. Lateŕi'ko aginari nagusienak, be, itzal andiz agurtu eta arengana zuzentzen dira".

"Ozerin-Jauregi Aita—irakurtzen da gomutakian—Josu'ren Lagundiak Kolonbia'n ixan dauzan gixon ospetsu eta agurgaŕienen aŕtean zenbatzen zan, eta deuntasuna deritxon ekandunaren eredu bikañenetarikua ixan zan."

Leŕo oneik Ozerin-Jauregi Aitaren deuntasunaren argi-izpitxo bat damoskue. Uŕuti bixi izan zan eta bere biotzeko igaĺi beti ongiĺe eta ugariak ayen aŕtean banandu ziran. Gorbei-pekoentzat idazki leun, samuŕ, eta gogozko aolkuz beteak ixan dauz; ondo be ondo darakuskue oneik nor zan Koldobika eta bere abeŕiari eutson zaletasuna. Euskalduna zan eta euskaldun zintzoa ixan be. Euzkel-atalak aren idazki askotan dauskikeguz eta "Portu-aberatzen, bigaŕen uŕietatik (1) amairugaŕen egunean mila ta zortzireun eta irorogeta amazortzi gaŕen urtian" (sic) Ameriketatik bere aitari bialdutako idazkia, dana euzkeraz idatzia da.

"Ozerin-Jauregi Aita—daŕai gomutakiak—bere deuntasunagatik ain ospatua ixan zan ta, Jaungoikoa goralben andigoren bategaz egunen baten aguŕtu gura ixatea ez-litzake aŕitzekoa ixango."

Esan beaŕ deutzuet baita Jaungoikoaren mirabe onen bizitz-edestia idazteko asmoz, beratzaz jakingaŕi guztiak batzen zoli-zoli dabiltzala.

Zeanuri'k Eleiz-Amari seme asko eta ospetsuak emon ixan dautzoz. Ara oŕ, zeanuritaŕ agurgaŕi bat, atzeŕietan oŕein ospatua. Neure deyari biotzez erantzunaz, ba, eŕitaŕ guztiak, abade eta abar, baita euskaldun guztiak, be, otoi sutsu bat zuzendu dagiyogun autorle guztien Eŕegiñari, Jaungoikoaren seme zintzo au, albait lasteŕen deunen aŕtean zenbatuta ikusi daigun.

Josulaun andi oni, be, eskariak gogoz egin, Jaungoikoak bere moŕoyaren deuntasuna argi erakutsiko dauan itxaropen osoagaz.

ZEANURI'TAŔ BAT.

---

(1) Bigaŕen uŕiak: octubre.

MUX'KA

AMAYA. — Ariatza-auzuneko kurutz-deun jayak iraĺa'n 14 ta 15'gaŕenian ospatzen dira eta "Santakurtzetik uŕengo domekan" amaya. Asi ta amaĺu aurten be, beti lez, alai baña, bake osuan asaŕe-sunderik be barik. Onetan zentzundunak dira gure mutiĺok.

OIĹURA BEREZIJA.—Antxiña-antziñatiko oĺuriak jaŕaitzen dau Ariatza'ko mutiĺen aŕtian:

"Santakurtz-auŕeko domekan", urtero, egiĺen dabe batzaŕ orokoŕa; batzaŕ oŕetan aututen dabez "plaza-mutil" bi; oneik ixaten dira beste gustijen buru (alkate lez...) auteskunde au egin ondoren "plaza-mutiĺok" Eŕiko Endoriagana juaten dira "plazak" eskatuten. Alkate jaunak, oĺuriari jaŕaĺuki... jayetarako baimena... endore-ordezkaritza, "plaza-mutiĺei" emoten dautsez baldintza bategaz: "droga barik" bakian asi ta amaitzekotan" (auŕeskurik eta egin gura dabenak, "plaza-mutiĺei" baimena eskatu biaŕ ixaten dautse) Alkate jaunagazkua eginda gero, "plaza-mutiĺok" juaten dira ardaurik onena saltzen dan bildegi batera eta diran ardaurik onenetarikuakin, zuri ĺa baltz, iru edo lau zaragi erozi; eta "jai-bespera" iluntzian, su-zirikuak jaurtijaz Txistularijen biribilketa alayakin batian, batzen dira mutiĺok, ardauak onak diran edo ez, txastatu ta eretxijak emoteko, ta abaŕ.

Iraĺan 14 ta 15'gaŕenetan goxian. Kistaŕ-arauz, Elexara; Eleizkixun ondoren mayak eta abaŕ, Enparantzaratu, Txistularijak lanian imiñi, lenengo auŕeskua "plaza-mutiĺak" egin eta gero... oneiri baimena eskatzen dautsenak (eskatu ezkero, ba, emon daŕuatse). Auŕeskua eta txistu soñuan dantzan dagijenai, goxian ardau zurija eta aŕatsaldian baltza duan emoten dautsoez. Emen ixan oi-dira Eŕiko-semerik "xelebrienak" be..., euren urteroko auŕeskutxua egiñaz... urtien "balantzie" zelan duan ikusteko... Onein aŕtiau ospetsuena, gure Uribe'taŕ Jon Anton, "Eŕekatxu"-ko semia dogu.

Aurten be, onek egin eban auŕeskuak "eun duket" baño geyago balijo ixan dau. ¡Ori dok eta...!

Ariatza auzotegiko mutiĺak irurogeitik gora ixango dira; jayetan eurok ixaten dira, "agintari ĺa menpeko..." eurok egin darue epaikaritza be, txapel-okeŕen biaŕixenik barik... Ariatza'ko jayetan ezta iñoz be, "drogarik" ixaten, asaŕe-sunderik... uartzen dabeneko... an duaz gure mutiĺok eta beriala axia aldatu darue ta kiĺu...

Abestu ta dantza...
Baña beti gentza.

Bertsolari banaka bat be soŕtu oi-da euren aŕtian eta... auzo-eŕijetatik etoŕikoen bat edo beste... betozko iluntxuaz erdi iŕiĺutxu edo, ikusi badagije... gure "bertsolarijok" baŕeka-baŕeka uŕeratuko yakoz eta sorbalda-ganian esku bata imiñi ta... bertso au edo onen antzekoen bat goxo-goxo... abestuko dautse:

Egaŕi danentzat aor...
Zurija naiz baltza;
Txuŕutaren alayaz...
Abestu naiz dantza,
Azeŕerik baña, ez
Ekaŕi onantza,
Gentza-toki... dalako
Gure Ariatza.

ZOZKETA.— Pelota-toki baŕiko lazkak arintzeko Gure mutiĺok bildots edeŕ bat zozkeratu eben eta 2.400'zenbakija (número 2.400) sariĺua ixan zan. Ondiño kaŕen jauberik ezta ageŕtu; baña, 2.400'zenbakidun txartela daukana, txartel oŕegaz duala Uribe'taŕ Kepa "Eŕekatxu,,'ko (Ariatza'n) mutil gaste zintzuagañe eta poz-pozik emongo dautso.

Uŕila'n 8'rako, luzien dala, ageŕtu dediĺa txarteldun ori.

ERIOTZA.— Magunagoitia'taŕ Benin, Muxika Buru-Batzaŕa'ko lendakaria dan Adolba, geure adizkide onaren "aĺa" maĺagaŕija zana, iraĺa onen 25'gaŕen goxian Jainkoa'ren besuetan il zan, Elexakuak eta Dopuru-onespena aŕtuta. G. B. Beren obiraltze ta eleizkixunetara senide ta aizkide askok lagundu eutselarik, maĺe gendun ezaugaŕizat.

Beren emazte, seme-alaba, suin, iĺoba eta enparaukuei tamalkide gayakez, eta ildakoen gogo-aldez otoi egin daigun, geuk be... nok egin ixan dagiguntzat, esakun sakon au goguan dogularik:

"Zeuek neurtuten dozuen neurkiñagaz neuŕtuak ixango zarie."

E.'taŕ K.

ALBIZ-MENDATA

JAKINGAŔIJAK.—Ene neure eŕiĺaŕak guda-usaña dagualakuan nago Albiz-Mendata onetan. Batzuk espetxeratu dabezala, beste batzuk jusgedura daruazala alkatiak. ¿Soñu a zala-ta olako gora-berak? Ardautegiko zelayan jantzan azke-egin eta olako zuŕumuŕaba. Albiz-Mendata'n guda-usaña sentitzen da. Karlataŕ madarikatubok!

AGUŔ.—Aguŕ, ba Itza'taŕ Martiñe neskatil abeŕtzale zintzua. Ondo ibiĺi Barcelona-aldetik eta Goikua'k lagundu dagitzuĺa.

JAYOTZAK. — Badiola'taŕ Gotzon'ek eta bere emaztiak semetxu bategaz geĺu dabe sendija. Joseba ixenagaz ugutzau dabe. Zorijonak. Legaŕa'taŕ Pantzeska eta Bilbao'taŕ Jone'k alabatxu bat ixan dabe. Edurne euzkel-ixena ezaŕi dautse. Orixe da abeŕtzale onak egin biaŕ dabena. ¡Gora, ba!

ZORI-TXAŔA.—Bilbao'taŕ Eŕamon, il da. Juanak bere atseden-tokijan euki dediĺa. Zortzi seme-alaben aĺa zan. Neure aldez aŕtu begi tamal-aguŕa Bilbao'taŕ Gilelma'k. Aita gure bana irakuŕliai eskatzen dautsegu.

OIZ-AZPI.

DURANGO

ITZALDIJA.—Larunbatean egin euskun itzaldi bat García Quevedo, Uruguay'ko izpaŕkarijak eta "Euzkotaŕak America'n" gaya erabili eban. Zabala'taŕ Burna Mauriki'k Montevideo'n egin ebazan lanak eta beste gauza asko adirazo euskuzan. Oso txalo ugarijak beragandu ebazan. Eskeŕik asko.

KIROLAK.—Pelota-txapelketaren amaya egin dabe uri onetako jokolarijak eta era onetan geratu dira: Bigaŕen malakuak: Saŕionaindia eta Laŕinaga'k, 11; Azurmendi eta Bidarte'k, 22. Oneik eruan dabe Garaitza-Txola izki oneikaz: "Arozena'taŕ Todor'en Bezuza, Tabira'taŕ Batzokijari. 1935'kaŕenko urtian eraldutako pelota-txapelketea". Zorijonak Arozena abeŕkidiari ta irebazi dabenari be.

Gastetxu andijak. Balanzategi eta Bastaŕika'k 11; Galastegi eta Uribe'k, 22. Eta gastetxu txikijak: Garcia eta Alberdi'k, 16; Santisteban eta Ereño'k, 18. Gustijoi zorijonak. Azkenez Garcia Quevedo'ri Txol aunditik edari gozua emon eutsen.

ESTROPADAK-EĹA.— Donosti eta Lasarte'n ozte ixugaŕijak dau ei-dira. ¡Au da munduba! Batzuk zorakeriz azpertu eziñik ta beste asko gosez.

TRUKU-MAYA.— Batzoki'ko aretuan ipiñi dabe ta merkatari ugari dauka. ¿Nor gorengua? Aldi gitxi baŕu E. P. ¿Ezetz igaŕi? Txapelketea jaŕi biaŕ dogu.

ERIJOTZAK.—Armendariz'taŕ Kepa. Goiko Jaunak beraganatu dausku. Gixon zuzen eta ona. Atsekabian laguntzen dautsegu sendikuai.

Solaguren'daŕ Mikele andereñua be il da. Geure tamal-aguŕik samuŕena batez-be Baŕenetxea'taŕ Eŕamon abeŕkide zintzuari. Otoi bitzuben gogo-aldez.

SORKUNDE.

MAÑARIA

ERIJOTZA.—Igandez il zan Ortuoste'taŕ Kipiren (Cipriano)) gixona 80 urte euzala. Gorpuba'ren obiraltzia, lagun askogaz astelenez egin zan. Jaunak zeruban euki begi. Sendijari, atsekabian laguntzen datzogu.

GOTZAIN BAT. — Lengo egubenez egon zan emen Artaraz Aĺa Indotxina'ko gotzain argija. Gotzain agurgaŕi onek, bere lagun zaŕa dan Baŕenetxea'taŕ Polentzi abade jauna'ren etxian bazkaldu eban. Oŕa geure eŕitxu ontara be zelako gixon andijak etorten diran. Poztuteko da.

KOLONBIA'RA.—Emen, bere gurasoen ondoan, iĺe batzuk igarota, lengo astian juan zan Kolonbia'ra Jon Pantzeska Aĺa Karmeldaŕ mixiolarija (Eŕijan "Telerija"-ko Patxiko ixenaz ezagutzen ixan dana). Lekaide aguŕgaŕi onek, len be Kolonbia'ko Luŕaldian Kisto gure Jauna'ren irakatsi deunak zabalduten amasei urte igaro ebazan. Euzkotaŕ zintzo-zintzo ori ondo ibiĺi.

IRA-EBATEĹAK.— Egunokaz mendijak lagunez beterik dagoz. Irak ebagiteko eguraldi ona daukoe.

GUZUŔA TA NASTIA.—Alditxu ontan, guzuŕa, nastia ta prestuezkerija ugerida emen. Lantzian bein, goguak emoten dausta Mugaŕa'ko landa'ra edo, iges-egiteko: antxe bakez bixiteko be. Baña eŕijan berton gogortzia oba ixango da. Gauŕ (irata-aldijan) Mugaŕa'ko landara be "zegozer" baño geyago, biaŕ-bada, elduko litzaketa... Irata-aldijan, olan ixaten da beti...

MAÑARIKO.

Estropada - ondakiñak

Sestao'ko kaikutaŕen aŕaunketiak zer-esan andijak imiñi dauz aŕantzalien aŕtian. Sestao'koei bulaŕtsu ta senduak diñotse ta alan da ixan be. Agiri-agirijan dago bulaŕ onekuak dirala, eta agirijan dago, oŕeik galtzen daben beste indaŕ galduta, igandian bertan galdu eben indaŕ gustija galduta, beti eltzen diralako leku onian eta naiko nasai.

Aŕauna erabilden eztakije oindiño. Ikasi be eztabe egingo Gipuzko-aldetik-edo saŕtzen ezpadabez lau edo bost bat mutil euren aŕtian, bertakoei irakasteko.

Donosti'ko bigaŕen estropada-egun auŕetiko "entrenamentuan" oŕeik egin eben aŕaunketiari begiratuta, esan zeikian ezin leikela euren auŕetik iñor etoŕi. Gu ezkara bakaŕik uste oŕetakuak. Donostiaŕ askok eta askok esaten eben ori. Baña eldu zan eguna, eta zer?

Bilbao'n be zer jazo yaken? Paladetan indaŕa alpeŕik galduko ezpa'lebe, eurok sayatzen diranagaz beti be lenengo elduko litzakezala esango genduke eta bardin jazoko zan igandian Bilbao'n. Ikusi bestela; aŕaunketan ondo dakijen gipuzkuaŕ bi etoŕi ziran igandian euren atzetik.

Eta alpeŕik ixango dira indaŕtsubak eta alpeŕik ixango dira bulaŕ sendokuak, aŕaunian ikarten ezpa'dabe, eztira iñoz be lenengoko sarija irabazten elduko.

Treñeruben arindasunatzaz be naiko jarduten da. Eta enago neu bete-betian esaten dan añeko ariñak dirala-ta. Ariñak bai pixuan, baña ibiĺijan... eztakit, ba! Orio'ko mutil sendoentzat eurak darabiĺen treñeruba baño oberik egin leikela-ta nago. Ez-ete da ariñegi Orio'ko mutil indaŕtsu ta astunentzat? Sestao'kuak igandian eruebena biran ariña dala ta ezeutsen emon ondaŕibiĺaŕei Portugalete'n jokatzeko treñeru bat eskatu eutsenian, eta Donostia'ra eruan ebena emon eutsen Ondaŕibi'ko itxastaŕei.

Ori dala-ta, Ondaŕoa'ko ixontzi baten gugaz eguan gure adizkide dan Kaiku'ren txindizaña estropadak ikusten, eta lenengo biran, Benedicta'ko biran Orio'ko auŕia aŕtu eutsanian asaŕe jaŕi yakun. Biran apuŕ bat irabaztiaŕen geratu gara treñeru oŕegaz ta ori egin?—iñuan berak asaŕe.

Beste biretan arin egin eban treñeru oŕek, baña ez treñeruben aŕtian esaten dan añeko alde andirik dagolako.

San Pedro'ko ta Sestao'ko aŕaunlari bi ikusi genduzan ezta-baidan treñerubak zirala-ta. San Pedro'kuak eurena ariñago dala ta bestiak be bardin aurenagaĺik. Gipuzkuaŕak segundu gustijak aŕtuta juaten dirala estropadetara. Treñeru ta aŕaun eta abaŕ esan gura eban gipuzkuaŕ arek.

Treñeruei ta aŕaunei ondo begiratu ta aukeratzia gauza ona ixango da, baña oŕaĺiok mutiĺak ondo-ondo aukeratzia be... Onetan bai ba-dagola treñerubetan baño alde andijagua!

Treñerubetan ain alde andija ba'lego, Orio'ko mutiĺak egin daben baño "marca" gogoŕagua egin biaŕ eben. Areik[...]ran gisaseme indaŕtsubak egin ez?

Eztot uste ba, treñerubetzaz esaten[...] besteko alde andi oŕetan.

卐 卐 卐

Portugalete'ko "kronometruaren" ent[...]tia zabalduko dala uste dot Euzkadi[...] bastaŕetan.

Orio'k Sestao'ri amaika palada lu[...] kendu ta bederatzi segundu baño ez?

Gauzia da gero! Legiak zelan egin[...] zelan erabilten diran ixaten da. Ne[...] ezagun bik postura bat egin eben. O[...]'k Ondaŕibi luŕekoei amabost segun[...] kendu bayetz eta ezetz. "Juradubar[...] legian (edo goguan) ezeutzazan kendu, ezetzekuak irabazi eban. Baña guazan[...] ladetara. Orio'k Sestao'ri amaika luze[...] kendu eutsazan eta Sestao'k Ondaŕib[...] saspi. Amaika ixan balitzaz Orio'k Ses[...]'ri kendubak, minutuko irurogetaama[...] ixango ziran, eta amabi ixan balitzaz, rogetaemertzi ta erdi. Ez bata ta ez b[...]tia etziran ixan, bijen erdija baño[...] naita geyago ixan, auŕerokuan LAR[...]GEI esan genduban eta etzegon ain tx[...]to be.

Baña Portugalete'ko "kronometru[...] ezta oŕetan gelditu. Auŕera dua oind[...] iñoren "abilidadeak" zenbatzen, eta S[...]tao'koena dala diñosku berak andije[...] Eta guk be eztogu iñoz entzun olakor[...] Iñoz oŕaĺiok entzun dogu Pedreñas'k[...] kaĺik-eta palada asko joten dabeza[...] Aurten Santander'ko estropadetan be IR[...]ROGEI jo ebezan. Baña ori be ezta ez[...] Labuŕ lotzen da berori Portugalete'[...] "kronometruak" diñoskunaren ondua[...] EGUN ETA BEŔOGEI palada jo eb[...] zan sestaotaŕak. Iru segunduban saspi p[...]lada....

Oŕa, ba, nire ezagun oŕetaiko batek z[...]lan irabazi-barik eban posturen ta bestia[...] galdu-barik galdu.

Etoŕiko dan urtian be...

Bilbao'ko Enparantza Baŕiko erloyu[...] baño okeŕago dabil "kronometru" ori.

Egun da beŕogei palada... Ezin yak[...] astu!

卐 卐 卐

Donostia'ko ikuŕiña irabazi dabenetaiko batek asaŕe egin eustan. Eta ondo egin be. Zorijonik be eztautset emon eurei. Eta zorijonik beroenak eurak irabazi dabez. Irakatsirik eztabe biaŕ pasaĺaŕak. Lenengo igandian eurak emon eben irakatsirik ederena itxasuan zelan ibili biaŕ dan, a[...]rengozan gustijoi azaldubaz. Txaluak, ba, eta neure zorijonik andijenak.

卐 卐 卐

Portugalete'ko txol edo kopiak be Gipuzko'rako bidia ikasi daula-ta nago. Bigaŕen urtia darua Orio'n. Eta ganera oriotaŕak asko "estimatzen" ei dabe kopa ori.

Edeŕa da gero ixan be!

卐 卐

Egija-ete da gugana eldu dan izpaŕ edeŕau?

Beŕogetamaŕ mila lauŕlekogaz sariĺuta datoŕen urtian Barcelona'n estropadak egongo dirala.

Egija dan edo eztan ezin geinke esan guk. Neuri esan daustanak zeozertxu badaki, eta asmoren bat egon biaŕ dau. Asmuoi egi biuŕtu dedin gura genduke euzkotaŕ aŕaunzale gustijok.

Olan ba'litz!

AŔTIBAI.

Madrid'era
dijuazen euzkeldunentzat etxerik onena Olano-etxia.
Magdalena, 21, principal, izquierda.

„Mikel Deuna zaindu Euzkadi"

Guda gogoŕa bein zeruban. Anei ta anei aingeru euren andiĺasun-aŕokerijak putziĺuta Jaungoikuaren auŕka jagi ziran. Jaungoiko ixan gura eben. Euren buru zan Luzbel'ek iñuan: "Nor ni lez?" Beste aingeru-talde bat, Mikel Goi-aingeruba buru ebela euren auŕka ta Jaungoikuaren alde jagi zan, eta talde biyen aŕtian buŕuka gogoŕ-suten bat asi. Mikel'ek iñuan: "Nor Jaungoikua lez?" Talde bijak bapo jokatu eben, Mikel'ek baña, Jaungoikuaren laguntasuna beragan be ba'ean-da, bere ezpata zoŕotza majo erabilirik, aingeru aŕoputzak aspiratu ebazan eta gaiztokietara jaurti guztijak.

卐 卐 卐

Ludi osuan lez gure Euzkadi'n be gudaketa gogoŕa ikusten da, nabaitzen da. Bere aurka jagi dira ainbat eta ainbat. Buŕukalarijak, batzuk atzeŕitaŕak dira, beste batzuk etxekoak, Euzkadi'ko seme seken, tentelak. Oneik gure Abeŕijari dautsen goŕotua ez da txikija, andija da. Batzuk uskurtza kendu gura dautse, uttzinge egin gura dabe. Beste batzuk ostera, uskurtzari bakian itxita, bere azkatasunaren auŕka dabiltz, jopu egin gura dabe. Baña bitzuek yakoz etsayak. Talde andi-indartsu onen auŕka beste bat jagi da. Talde au bere seme zintzo leyalak dagije. Bere uskurtz eta azkatasunaren alde diardue. Azpaldiz buŕuka goŕijan dabiltz ibili talde bijak. Euren goiburubak: "España bat"... "Jaungoikua eta Lege-Zaŕa". Nork garaituko? Norena izango ete azken gurenda? Egija beti garaĺe, zeruban egijak galendu eban; luŕian oro bat jazo biaŕ, Jaungoikua bai dau bere alde.

卐 卐 卐

Mikel Deuna, semetako gudaraztijen buru altzua: Begira Euzkadi'ra, etsayez inguraturik dago; ainbat eta ainbat, bulaŕian goŕotua ta biotzijan edena dabela, bere aurka jagi dira ondatu gura dabe, erail. Jaungoiko Legia bere unetik sustraiz kendu, beste eŕi txatxaŕ, donge baten jopu egin, orixe gura dabe askok eta askok. ¡Ankeŕak! ¡Mikel! Jatzi zu zeruetatik, joan guda-tokira, gudaldubere alde ta euren auŕka ta gaizkatu "Jel" goiburu garbija. Jaso zure ezpata zoŕotz-gartzua Aralaŕ mendijan ta etsayen samak ebagi; gustijak, menpetu aspiratu, zapaldu, biŕindu, deuzeztu, austu, kikildu, txikitu, trinkatu, satitu, erail.

"¡Mikel Deuna, zaindu Euzkadi!"

Goiria'taŕ Andoni Aba
karmeldaŕa.

Bogota-Colombia, iraĺa-1935.

Mikel Deunari Otoya

Mikel Gongotzon Euzko-Zaindari
Zeru-almenez betia,
Goĺaŕ Ezpataz ebai zenduna
Luzbel'en gudaroztia,
Aralar-gaindik ikusi ondo...
Nun-nai soŕtu dan nastia...
Ondamendiko txeŕen-saretik
Azkatu ludi gustia;
Batez be, baña, Zeure zainpeko
¡Euzkadi geure maĺia!

E.'taŕ KEPA.

Batzar-Deya

"Manezaundi", "Irular", "Otxolua" ta "Endaitz"-i

Aguŕ jaun adiskideak: Mutriku'ko Idazle Batzaŕean Batzordeko autu giñuzenetik, egin-beaŕ aundiak ditugu esku-aŕtean; eta guztion asmoa gure aŕteko batzaŕ batekin lanari asiera ematea danez eta "Euzkadi-Egunerako" antolatu genduena ezin egin al-izandu genduan ezkeroz, guk, bi gipuzkoaŕok, elkarta-ta, zuei, datoŕen iĺaren lenengo iganderako (uŕila 6) dei-egitea erabaki degu, Donosti'ko Euzko-Etxean, aŕatsaldeko ordubatean, batzaŕ edeŕ eta igali emaĺe bat egin dezagun, bideak uŕatu ta auŕera jo zal izateko.

Atozte, ba, laurok txintxo Abeŕi aldezko langiĺe jatoŕ zeraten lez.

Uŕilaren 6'an (J. L.) izango da, ba, zuek on-irixten ba-dezute beintzat—eta ala uste degu—gure lenengo batzaŕa.

Orduŕarte ba.

Iribe ta Txaldatxur.

Akpeitia

EUZKO-ALDEZ.—Jakiñen gañean zerate, alderdikideak, izpaŕingi bidez, emaitza onen beŕi. Ogeita bost urtetik auŕerakoak eman beaŕ dezute. Oŕetarako eta ilunabaŕetan Euzko-Etxea'n egongo dan Uri-Buru - Batza'ko ordezkariarengana azaldu zaitezte

Entzun ba-da, aŕen, guztiok.

Uri-Buru-Batza.